

ECHO

ÚVODEM

Vážení čtenáři, v těchto týdnech došlo k poslední výzvě 5. rámcového programu (5.RP) a ČR, stejně jako ostatní státy, bude bilancovat svou zkušenost s tímto největším evropským programem pro výzkum a vývoj. 5.RP však není soutěž, v níž vyhrává stát s nejvyšší úspěšností podaných projektů nebo s největším získaným příspěvkem od EK na jejich řešení. Jde spíše o to, co z výsledků projektů získá daňový poplatník. Zůstaneme-li však u obvyklých „soutěžních kritérií“, pak pozitivní zkušenost z účasti českých týmů už teď převažuje nad negativy. Není samozřejmé, že naše úspěšnost v tematických programech 5.RP nijak dramaticky nezaostává za průměrnou úspěšností týmů EU. Vždyť státy EU vynakládají na VaV výrazně vyšší procento svých vysokých HDP než my z naší dosud méně výkonné ekonomiky. Stejně tak není samozřejmé, že VaV týmy ČR získají prostřednictvím smluv s EK zpět okolo 80 % našeho vstupního poplatku. Připomeňme, že český tým z *Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR vedený RNDr. Antonínem Holým, DrSc. získal v r. 2001 Descartesovu cenu za výzkum nových léků proti viru HIV*, což jasně ukazuje, že Evropa oceňuje přínos českého výzkumu.

K pozitivům nepochybně patří i možnost zmapovat, v kterých oblastech se musíme rychle zlepšovat. Jen málo českých týmů se pokusilo o koordinaci projektů 5.RP a z nich jen málo uspělo. Tuto situaci je nutno změnit, ne snad ze snahy uspokojit nepřiměřené ambice, ale vzhledem k přípravě na 6. rámcový program. Projekty tohoto programu budou mít dvoustupňovou strukturu: v první řadě půjde o týmy páteřní skupiny (core group), která bude projekt řídit, a v druhé řadě pak o týmy kontrahované páteřní skupinou pro dosažení cílů projektu. **Význam role koordinátorů tedy v 6.RP ještě vzroste.** Základ úspěšné účasti v 6.RP bude jistě v kvalitě českých výzkumných týmů, ale nebylo by správné jen pasivně přihlížet, jak se samy vyrovnávají s nároky účasti v projektech, jejichž roční rozpočty se budou pohybovat v řádu stovek milionů Kč. O odpověď na otázku „jak dál“ by se měly pokoušet nejenom jednotlivé instituce VaV, **ale celý národní systém VaV. Ten by měl synergicky iniciovat účast českých týmů v 6.RP v roli členů páteřních skupin.**

O tom, že „znalostní společnost“ není jen výzvou pro úzkou obec výzkumníků, svědčí i veřejné slyšení, které zorganizoval Senát ČR (Výbor pro vzdělávání, vědu kulturu, lidská práva a petice) a Technologické centrum AV ČR dne 25. února 2002. Toto slyšení přineslo řadu podnětů, které lze považovat za první kroky ČR do ERA – European Research Area (výtahy z příspěvků hlavních řečníků lze stáhnout z adresy <http://www.tc.cas.cz/publikace>, stenografický záznam je pak k dispozici na <http://www.senat.cz>).

Redakce bulletinu ECHO

Současný stav příprav 6. rámcového programu

V únoru 2001 vydala Evropská komise návrh 6.RP, který formuluje základní aktivity včetně jejich rozpočtů pro celé období 2002 – 2006. Návrh prošel zevrubnou diskusí a v listopadu 2001 k němu předložil Evropský parlament rozsáhlou řadu připomínek. Po jejich zapracování vydala EK nový návrh, jehož rozpočet se mírně liší od návrhu původního. Poslední verze návrhu je uvedena v tabulce 1.

NÁZEV	mil. €
1. Zaměření a integrace výzkumu	12 525
1.1. Prioritní výzkumné oblasti	11 205
1.1.1. Genomika a biotechnologie pro zdraví	2 200
i. Pokročilá genomika a její aplikace pro zdraví	1 150
ii. Potírání hlavních chorob	1 050
1.1.2. Technologie informační společnosti	3 600
1.1.3. Nanotechnologie a nanovědy, inteligentní multifunkční materiály a nové produkční procesy a zařízení	1 300
1.1.4. Lectví a kosmický výzkum	1 075
1.1.5. Kvalita a nezávadnost potravin	685
1.1.6. Trvale udržitelný rozvoj, globální změny a ekosystémy	2 120
i. Trvale udržitelné energetické systémy	810
ii. Trvale udržitelná pozemní doprava	610
iii. Globální změny a ekosystémy	700
1.1.7. Občané a vládnutí ve znalostní společnosti	225
1.2. Specifické aktivity pokrývající širší oblasti výzkumu	1 320
1.2.1. Podpora politikám a předvídaní vědeckých a technologických potřeb EU	570
1.2.2. Horizontální výzkumné aktivity zahrnující MSP	450
1.2.3. Specifická opatření na podporu mezinárodní spolupráce	300
2. Posilování základů ERA	330
2.1. Podpora koordinačních aktivit	280
2.2. Podpora koherentního vývoje politik VaV	50
Celkově (1+2)	12 855

Aktivity zaměřené na strukturování ERA	2 655
Výzkum a inovace	300
Lidské zdroje	1 630
Výzkumné infrastruktury	665
Věda/společnost	60

Tab. 1. Rozpočet 6.RP.

Nejaderné aktivity Společného výzkumného centra budou mít rozpočet 760 mil. €.

Celkově tak rozpočet 6.RP dosáhne 16 270 mil. €.

Rozpočet programu EURATOM je plánován ve výši 1 230 mil. €, takže souhrnný rozpočet těchto dvou programů dosáhne 17 500 mil. €, což po vyloučení inflačních vlivů znamená 9% nárůst proti rozpočtu současného 5.RP.

Časový výhled dalších příprav

Předpokládá se, že do poloviny r. 2002 dospěje Rada ministrů a Evropský parlament k definitivní formulaci programu včetně jeho rozpočtu. Ve dnech **11.–13. listopadu 2002** pak bude v Bruselu zahajovací konference k 6.RP (očekává se více než 5 000 účastníků). V prosinci 2002 by měla Rada ministrů rozhodnout o definitivní podobě specifických nástrojů 6.RP a v bezprostřední návaznosti budou vydány první výzvy k předkládání projektů.

Evropská komise nyní zve výzkumníky, aby pomohli s přípravou prvních výzev k předkládání projektů 6.RP, viz Úřední věstník Evropských společenství ze dne 20.3.2002. Nejde o výzvu k předkládání projektů, nýbrž o příležitost vyjádřit zájem (expression of interest) o příští předložení buď *integrovaného projektu* (IP) nebo *sítě excelence* (SE) v některém z témat 1.1.1. – 1.1.7. či v tématech programu EURATOM. Popis IP a SE je uveden dále v tomto bulletinu. Vzhledem k tomu, že se často objevuje názor, že tematické priority 6.RP vedou k vyřazení celých důležitých výzkumných oblastí, uvádíme dále též jejich detailnější popis, který naznačuje, že širší problémových oblastí není nijak dramaticky zúžena, spíše se problematika objevuje v nových souvislostech.

Vyjádření zájmu o předložení IP nebo SE, které nemá být dlouhé (max. 5 stran), je třeba doručit elektronickou poštou na adresu Evropské komise fp6-eoi2002@cec.eu.int do 7. června 2002. EK pouze potvrdí předkladateli příjem návrhu, ale nebude ho informovat, zda záměr přijala či nikoliv. Předložení takového záměru nebude mít žádný vliv na posuzování návrhů projektů, které budou zaslány na základě následných výzev k předkládání projektů. Je však zřejmé, že „vyjádřením zájmu“ lze významně ovlivnit proces formování pracovního programu 6.RP a zejména prvních výzev k předkládání projektů. Předpokládá se, že zasláná vyjádření zájmu budou vyhodnocena během června a července a výsledky analýzy budou publikovány v září 2002. Pokud bude předložen návrh na síť excelence, bude zejména posuzováno:

- potřeba a relevance sítě, tj. proč je vůbec třeba mobilizovat a integrovat evropské výzkumné kapacity, jak případná síť přispěje k dosažení cílů dané tematické priority;
- co bude jádrem excelence, tj. jak lze dosáhnout integrací aktivit kritické výzkumné kapacity tak, aby projekt představoval jasnou světovou špičku;
- jaké integrační a strukturovací efekty v evropském měřítku bude síť mít, tj. popsat možnosti celoevropské spolupráce a současně ukázat, jakou přidanou hodnotu lze dosáhnout přechodem od paralelních národních aktivit ke koordinované vzájemně se doplňující spolupráci.

V případě integrovaných projektů bude stejně jako u sítě excelence posouzena potřeba a relevance a další aspekty:

- jak ambiciózní cíle si projekt klade, tj. jaký lze očekávat strategický dopad projektu na posílení konkurenceschopnosti Evropy a jak zásadní řešení určitých sociálních problémů bude možné dosáhnout mobilizací plánované kritické kapacity a jaký vědecký a technický pokrok a nová znalost z této kapacity vzejde;
- jak integrační cíle si projekt klade v oblasti výzkumu, demonstrací, výuky, jaké multidisciplinární přístupy budou zvoleny a která evropská pracoviště by se na aktivitách měla podílet.

Veškeré informace (včetně formuláře) lze stáhnout z adresy www.cordis.lu/fp6/eoi-instruments, případně si lze vyžádat jejich zaslání z Národní kontaktní organizace (techno@tc.cas.cz, tel: 02 203 90 700, fax: 02 209 22 698).

Na základě analýzy odpovědí budou pak formulovány *první výzvy k předkládání projektů, které budou vydány až v závěru letošního roku nebo na počátku r. 2003*. I když se tedy kandidátské země nepodílely na formulování priorit 6.RP, je vidět, že prostřednictvím těchto plánovaných výzev se jim dostává příležitosti ovlivnit obsah výzev k předkládání projektů.

Návrh 6.RP předpokládá, že v r. 2004 proběhne zevrubné hodnocení implementace IP a SE v tematických prioritách 1.1.1. – 1.1.7.

Další text je číslován podle tab. 1.

1.1. Prioritní výzkumné oblasti – podrobný popis

1.1.1. Genomika a biotechnologie pro zdraví

- pokročilá genomika pro zdraví: základní znalosti a nástroje funkční genomiky ve všech organismech - genová exprese a proteomika, strukturální genomika, srovnávací genomika a populační genetika, bioinformatika, multidisciplinární přístupy funkční genomiky k základním biologickým procesům; použití genomiky a biotechnologií pro zdraví - technologické platformy pro vývoj nových nástrojů pro diagnostiku, prevenci a léčbu
- boj proti hlavním chorobám: aplikace znalostí a technologií v lékařské genomice včetně využití genomiky zvířat a rostlin, a to zejména při prevenci a léčbě cukrovky, chorob nervového systému a duševních chorob, kardiovaskulárních chorob a vzácných chorob, při potlačení rezistence vůči antibiotikům a ostatním lékům a při studiu mozku a stárnutí; širší přístup k léčbě rakoviny se zaměřením na strategie orientované na pacienta, nakažlivé choroby spojené s chudobou - AIDS, malárie, tuberkulóza

1.1.2. Technologie informační společnosti

- integrace výzkumu do technologických oblastí odpovídajících prioritnímu zájmu občanů i podniků Evropy: bezpečnost, možnost rovnocenného zapojení občanů do informační společnosti, elektronický obchod, elektronické řízení; rozlehlé distribuované systémy včetně globálních databází pro řešení komplexních problémů
- komunikační infrastruktury a zpracování informací: rozvoj mobilních, bezdrátových, optických systémů a sítí, rozvoj přístupu k sítím audiovizuálních systémů a aplikací, vývoj Internetu další generace, softwarové technologie
- součástky a mikrosystémy: mikro-, nano- a optoelektronika
- kontextově a sémanticky vybavené systémy reprezentace znalostí a technologie získávání, vyhledávání, interpretace, sdílení a šíření digitálních znalostí; multisensorová rozhraní umožňující porozumění lidské komunikaci (hlasem, gesty atd.); mnohojazyčné systémy pro evropskou znalostní společnost

1.1.3. Nanotechnologie a nanověda, inteligentní multifunkční materiály a nové výrobní procesy a nástroje

- nanotechnologie a nanovědy: mezioborový výzkum, nanobiotechnologie, inženýrské nanotechnologie pro nové materiály, vývoj nástrojů pro nanotechnologie, aplikace v oblasti zdravotnictví, chemie, energie, životního prostředí
- sofistikované multifunkční materiály: základní znalosti, výroba a přeměna materiálů, zlepšení vlastností materiálů a biomateriálů
- nové produkční procesy a zařízení: flexibilní a inteligentní výrobní systémy, trvale udržitelné hospodaření s odpady a snižování spotřeby primárních zdrojů, optimalizace životnosti průmyslových systémů, produktů a služeb

1.1.4. Letectví a kosmický výzkum

- letectví: konkurenceschopnost průmyslu (nová letadla, motory), snížení zátěže životního prostředí, zvýšení bezpečnosti letadel, zvýšení kapacity a bezpečnosti leteckého provozu
- kosmický výzkum: příprava na využití Evropského satelitního navigačního systému GALILEO, satelitní navigace, satelitní monitorování prostředí; rozvoj informačních služeb založených na satelitních technologiích, podpora globálního monitoringu pro životní prostředí a bezpečnost (GMES)
- satelitní telekomunikace: integrace pozemních sítí a satelitních systémů

1.1.5. Kvalita a nezávadnost potravin

- choroby a alergie související s výživou, vliv výživy na zdraví, vliv geneticky modifikovaných potravin
- postupy sledovatelnosti v potravinovém produkčním řetězci, např. zjistitelnost geneticky modifikovaných organismů
- analýza, stanovení a kontrola škodlivých látek, mikroorganismů, prionů
- bezpečnější a ekologičtější metody výroby a zpracování potravin včetně metod organického zemědělství, bezpečnější výrobní metody založené na biotechnologiích
- vliv krmiv určených k výživě zvířat na lidské zdraví
- zdravotní rizika životního prostředí

1.1.6. Trvale udržitelný rozvoj, globální změny a ekosystémy

- trvale udržitelné energetické systémy: čistá energie, zejména obnovitelné zdroje energie a jejich integrace do energetických systémů, energetické úspory, alternativní paliva, palivové články, nové technologie pro přenos a skladování energie - vodíkové technologie, zachycení a redukce emisí CO₂ v elektrárnách na fosilní paliva
- trvale udržitelná povrchová doprava: doprava šetrná k životnímu prostředí, interoperabilita, zvýšení bezpečnosti a efektivnosti dopravy
- globální změny a ekosystémy: emise skleníkových plynů a atmosférických polutantů, koloběh vody, biodiverzita, desertifikace a přírodní katastrofy, hospodaření s půdou, modelování klimatických změn

1.1.7. Občané a vládnutí ve znalostní společnosti

- znalostní společnost a sociální soudržnost: výzkum v souvislosti s cíli stanovenými Evropskou radou v Lisabonu, možnosti vývoje znalostní společnosti zejména s ohledem na kvalitu života, sociální politiku, zaměstnanost, politiku pracovního trhu, celoživotní vzdělávání, produkce/šíření/využití znalostí; rozvoj znalostní společnosti a dynamika změn na místní, národní a regionální úrovni
- občanství, demokracie a nové formy vládnutí, důsledky Evropské integrace, rozšíření EU, občanství a kulturní identita
- nadnárodní výzkum a srovnávací studie a koordinovaný vývoj statistických indikátorů

1.2. Specifické aktivity pokrývající širší oblasti výzkumu – podrobný popis

1.2.1. Podpora politikám Evropských společenství a předvídání vědeckých a technologických potřeb

Cílem je podpořit politiku Společenství a příštích členských států v oblasti VaV. Aktivity budou zaměřeny na prozkoumání nových vědeckých a technologických problémů zejména v oblastech, v nichž Evropa může dosáhnout strategické pozice ve vytváření nových znalostí, a tím i na nových trzích znalostní ekonomiky. Půjde o podporu společné zemědělské politiky a společné rybářské politiky, podporu zdravotních a sociálních politik, problematiku politik zaměstnanosti, vzdělanosti, podporu problematice rozšíření EU včetně souvisejících nástrojů.

Bude vypracován víceletý program těchto aktivit a ustavena skupina uživatelů, která je podle daných kritérií vyhodnotí.

1.1.2. Horizontální výzkumné aktivity zahrnující MSP

Aktivity budou zaměřeny na specifické projekty cílového výzkumu a na podporu spolupráce inovačních MSP s centry výzkumu. 15 % rozpočtu sedmi tematických priorit bude přiděleno na zapojení MSP. Nově bude zaveden tzv. *kollektivní výzkum*, který má přispět k rozšíření znalostní báze průmyslových asociací a uskupení (půjde např. o regulační opatření, evropské normy, vývoj technologické základny vybraných sektorů, legislativní a environmentální problematiku technologických postupů atd.). Budou pokračovat osvědčené projekty typu CRAFT.

1.2.3. Specifická opatření na podporu mezinárodní spolupráce

budou zaměřena nejen na umožnění účasti třetích zemí v aktivitách uvedených sedmi tematických priorit, ale nově i napomoci evropským výzkumníkům získat přístup ke znalostem z jakýchkoliv světových zdrojů. Dále tyto aktivity mají zajistit Evropě účast na celosvětovém výzkumu a konečně prostřednictvím vědy a výzkumu mají přispět k implementaci zahraniční politiky Společenství. Dalším cílem je podpořit vztahy mezi Evropou a třetími zeměmi ve Středomoří, stabilizovat výzkumný potenciál v Rusku a Společenství nezávislých států (zejména spolupráci s programem INTAS) a účinně přispět k problematikám veřejného zdraví a využití přírodních zdrojů v rozvojových zemích.

2. Posilování základů ERA počítá zejména s koordinací národních aktivit výzkumu a vývoje. Má jít důsledně o koordinaci aktivit „jdoucích zdola“, a to v oblastech *zdraví (klíčové populační skupiny, civilizační choroby, choroby působené chudobou, výměna klinických zkušeností, koordinace multicentrických studií), biotechnologie (s jiným než zdravotním a potravinářským využitím), životní prostředí (městské prostředí, využití krajiny a půdy, seismická rizika), energie (nové zdroje s nulovou emisí), uskladňování, transport a distribuce*.

Bude podpořena regionální dimenze (např. vytváření regionálních informačních systémů) a spolupráce s jinými programy (např. EUREKA, COST) a s evropskými vědeckými organizacemi (např. European Science Foundation).

Speciálně bude věnována pozornost koherentnímu vývoji výzkumných a inovačních politik na národní i regionální úrovni. Půjde o analytické srovnávací studie, benchmarking výzkumných a inovačních politik, mapování vědecké a technologické excelence v Evropě atd.

HLAVNÍ NÁSTROJE (TYPY PROJEKTŮ) 6.RP

To, že se výzkumníci mají podílet na formulaci cílů a tematických priorit, vede nutně k otázce, zda EK nerezignovala na dosavadní charakter výzkumu, který byl jasně cílově orientován na dosažení výsledků v určitých socio-ekonomických prioritách, které v 5.RP jsou označeny jako klíčové akce. Avšak ani klíčové akce nezabránily značnému roztržení výzkumu do doslova desítek tisíc projektů. Této fragmentaci hodlá EK čelit vhodně volenými nástroji výzkumu. Půjde tak o:

- A) integrované projekty,
- B) sítě excelence,
- C) článek 169 (o společné implementaci národních programů výzkumu, týká se zatím jen členských států EU),
- D) stupně excelence (projekty cílově orientovaného výzkumu),
- E) specifické podpůrné akce.

A) Integrované projekty (IP) mají stimulovat globální konkurenceschopnost Evropy ve výzkumu a technologickém vývoji. Každý IP má mít jasně definované vědecké a technologické cíle v té které prioritní tematické oblasti a má vést k jasně definovaným výsledkům v podobě konkrétního produktu, procesu nebo služby. (Celoevropská diskuse v případě IP napomohla ke změně: místo

původního záměru orientovat tyto projekty na spolupráci mezi akademickým a univerzitním výzkumem a průmyslem, se staví nyní obecnější požadavek, aby IP vedl k vytvoření kritické výzkumné kapacity, která je nezbytná k dosažení zmíněných cílů.)

IP se skládá z komponent majících často podobu dílčích projektů, které řeší jednotlivé aspekty výzkumu a jsou vzájemně koordinovány, aby bylo dosaženo cílů projektu.

Integrace dílčích projektů může probíhat různými formami. Vertikálně se budou projekty integrovat ve směru od vytvoření znalosti přes vývoj technologie až k jejímu tržnímu uplatnění. Horizontální integrace bude dána multidisciplinární povahou projektu. Partnery v projektech budou soukromé i veřejné výzkumné organizace, průmyslové podniky včetně MSP. Vedle vlastní výzkumné a vývojové činnosti budou součástí projektů i demonstrační a zaváděcí aktivity, aktivity směřující k ochraně znalostí a jejich šíření a také školení související s uplatněním znalostí vzniklých při řešení projektu.

Očekává se, že každý IP soustředí *nezbytné kritické množství pracovních kapacit, znalostí a zdrojů – ve finančním vyjádření by se měla velikost projektu pohybovat v rozmezí několika milionů až desítek milionů €. Obvyklá doba řešení projektu se předpokládá v délce 3-5 let.*

Účastníky projektu musí být nejméně tři (minimální počet může však být zvýšen, což bude specifikovat příslušný pracovní program) nezávislé právní subjekty ze tří různých členských nebo přidružených zemí, z nichž nejméně dva účastníci musí být buď z členské země EU nebo kandidátské země. JRC (Joint Research Centre) a IEIO (International European Interest Organisations) se účastní za stejných podmínek jako organizace z členských zemí.

Kromě organizací aktivních ve výzkumu mohou být účastníky také organizace zabývající se managementem a transferem znalostí a potenciální uživatelé výsledků projektu. Za určitých podmínek se mohou zúčastnit i organizace z tzv. třetích zemí a mezinárodní organizace.

Důležitým aspektem úspěšného průběhu řešení projektu bude úroveň jeho řízení, a proto by měla být v projektu vytvořena speciální manažerská řídicí struktura.

Financování projektu. Příspěvek Evropské komise bude mít formu **grantu** k rozpočtu projektu vyjádřenou procentem skutečných nákladů až do výše finančního limitu specifikovaného ve smlouvě.

Rozpočet bude uvažovat jen skutečné náklady nezbytné pro projekt a vzniklé v době projektu. Tyto *náklady mají být v souladu s běžnou účetní praxí účastníka*. Půjde o stejný způsob financování, jaký je znám z 5.RP. Na rozdíl od 5.RP však rozpočtové kategorie nebudou předem definovány. Náklady budou kalkulovány podle shodných metodik jako v 5.RP, tj.:

- Model plných nákladů (**FC**) – založený na skutečných přímých a nepřímých nákladech účastníka.
- Model plných nákladů s paušální režii (**FF**) – založený na skutečných přímých nákladech účastníka a příspěvku na režii ve výši 80 % přímých osobních nákladů.
- Model dodatečných nákladů (**AC**) – hradí se vzniklé dodatečné náklady účastníka a příspěvek na režii tvořící 20 % přímých nákladů (kromě nákladů na subkontrakty). Model AC bude aplikován i u institucí, které nemohou přesně identifikovat náklady na projekt. Metodika kalkulace nákladů bude pro každého z účastníků specifikována ve smlouvě s EK.

Účastníci používající modely **FC** budou moci žádat od EK příspěvek:

50 % skutečných přímých a nepřímých nákladů na aktivity spojené s výzkumem, technologickým vývojem, ochranou a šířením a využitím vzniklých znalostí.

35 % přímých a nepřímých nákladů na demonstrační aktivity (např. testování prototypů).

100 % přímých nákladů na aktivity související s řízením projektu a školením účastníků v rámci projektu.

Účastníkům používajícím model **FF** přispěje EK na:

50 % skutečných přímých nákladů na aktivity spojené s výzkumem, technologickým vývojem, ochranou, šířením a využitím vzniklých znalostí a příspěvek na režii ve výši 80 % osobních nákladů.

35 % přímých nákladů na demonstrační aktivity (např. testování prototypů) a příspěvek na režii ve výši 80 % osobních nákladů.

100 % přímých nákladů na aktivity související s řízením projektu a školením účastníků v rámci projektu.

Účastníci používající model **AC** budou moci žádat od EK příspěvek 100 % na dodatečné náklady u všech výše zmíněných typů aktivit a příspěvek na režii ve výši 20 % přímých nákladů, kromě subkontraktů.

Výzvy k podávání projektů, hodnocení. Výzvy k podávání projektů budou publikovány v Oficiálním věstníku ES, na serveru CORDIS a dalšími vhodnými způsoby. Budou o nich informovat také příslušné národní kontaktní organizace. Předběžný přehled výzev bude součástí pracovních programů. Vyhlášení výzvy může proběhnout ve dvou stupních:

1. Výzva k „vyjádření zájmu“ (Expression of Interest - EoI) s cílem identifikovat a navrhnout specifické cíle a témata pro IP. Takový návrh bude třeba zdůvodnit, navrhnout možné složení konsorcia a odhadnout potřebné zdroje.

2. Po vyhodnocení „EoI“ EK a externími odborníky budou vyhlášena témata a cíle, na základě kterých bude vyhlášena výzva pro předkládání projektů. Předchází podání „Expression of Interest“ není podmínkou pro podání návrhu IP.

Výsledky výzev k vyjádření zájmu budou publikovány, včetně kontaktů na předkladatele témat, aby se usnadnilo vytvoření řešitelského konsorcia.

Současně s výzvou bude k dispozici „informační balík“, popisující detailně obsah návrhu.

Kritéria pro hodnocení návrhu projektu mohou být doplněna v příslušných pracovních programech. Hodnoceno bude především:

- soulad s cíli specifického programu,
- vědecká a technická hodnota projektu,
- evropská přidaná hodnota vyjádřená mimo jiné kritickým množstvím mobilizovaných zdrojů, ambiciózností cílů projektu a jeho očekávaným příspěvkem k evropským politikám,
- kvalita plánů na využití znalostí, potenciál pro šíření inovací,
- kvalita řízení projektu, využití zdrojů, organizace a spolupráce.

Projekt bude hodnotit panel expertů. Může mu předcházet předběžné posouzení projektu nezávislými experty. Během hodnocení se budou odborníci vyjadřovat k přiměřenosti

zdrojů a navrhovanému rozpočtu. Zástupci předkladatelů mohou být pozváni panelem ke slyšení.

Smlouva s EK. Při dojednávání smlouvy budou doladěny cíle a předpokládané výsledky projektu, nastíněn plán realizace projektu a finanční plán pro dobu trvání projektu, který bude podrobněji rozpracován pro období prvních 18 měsíců řešení. Bude stanovena výše příspěvku EK a dohodnuty principy jednání pro případ změny složení řešitelského konsorcia a plánu realizace projektu. **Konsorcium musí být připraveno prokázat, že disponuje dostatečnými zdroji pro řešení projektu.**

Smlouva mezi řešitelským konsorciem, zastoupeným jedním z jeho členů (nebo páteří skupinou – tzv. core group), a EK určuje práva a povinnosti účastníků. Alternativně může EK uzavřít smlouvu se samostatným právním subjektem, který reprezentuje partnery z právního hlediska. Takovým subjektem může být například nezisková asociace, která bude distribuovat příspěvek EK partnerům v projektu, řídit projekt a vystupovat navenek jako zástupce řešitelského konsorcia.

Všichni účastníci projektu sdílejí odpovědnost za jeho technickou realizaci. Účastníci navíc nesou společnou a nerozdílnou odpovědnost za využití finančního příspěvku EK. Pouze ti z účastníků, kteří se z právních důvodů nemohou podílet na takto pojaté odpovědnosti, mají odpovědnost pouze za příspěvek, který jim byl konsorciem přidělen.

Uplatnění společné a nerozdílné odpovědnosti je nutné z důvodu větší autonomie, kterou konsorcium disponuje jak při distribuci příspěvku EK tak při změně složení konsorcia nebo úpravě realizačního plánu projektu. Pro partnery tak odpadá nutnost obstarávání bankovních garancí pro EK, čímž se zkrátí doba mezi hodnocením projektu a uzavřením smlouvy s EK.

Postih za chybné využití příspěvku EK uplatní pouze v případě, že způsobená škoda nebyla chybným účastníkem nebo konsorciem napravena iniciativně a v odpovídajícím časovém horizontu. Společná a nerozdílná odpovědnost vůči EK nepředjímá způsob vnitřního rozdělení odpovědnosti v rámci konsorcia. Účastník, vůči němuž EK uplatňuje solidární odpovědnost, může sám vždy uplatňovat náhradu na chybné straně. Navzdory skutečnosti, že finanční příspěvek byl konsorciem EK uhrazen na základě solidární odpovědnosti, EK bude uplatňovat sankce a může iniciovat trestní stíhání toho účastníka, který jednal nepoctivě.

Obecná pravidla týkající se odpovědnosti budou součástí vzorové smlouvy.

V důsledku širší autonomie řešitelského konsorcia v integrovaných projektech, například v souvislosti s ochranou duševního vlastnictví, se doporučuje uzavřít dohodu v rámci konsorcia, která řeší záležitosti, které by se v budoucnu mohly stát předmětem sporu. Jedná se například o způsob kontroly a rozhodování v rámci konsorcia, pravidla pro distribuci finančního příspěvku EK, způsob řešení sporných záležitostí mezi partnery, zvláštní ustanovení týkající se duševního vlastnictví.

Realizace projektu bude probíhat podle realizačního plánu, který je stanoven na celou dobu trvání projektu, detailně pak na prvních 18 měsících. Se souhlasem EK může být plán modifikován, stejně tak se může pozměnit i složení konsorcia za předpokladu, že konečné cíle a hlavní předpokládané výsledky projektu stanovené ve smlouvě zůstávají nezměněny.

Vždy po roce trvání projektu předkládá konsorcium EK zprávu za uplynulé období a plán pro příštích 18 měsíců.

Průběžná zpráva obsahuje čtyři dílčí dokumenty:

1. Zprávu o uskutečněných aktivitách a pokroku v řešení projektu včetně případných problémů a opatření směřujících k jejich řešení.
2. Souhrnnou finanční zprávu zahrnující u každého účastníka certifikovaný audit nezávislého auditora, finanční souhrn vzniklých nákladů všech účastníků v agregované formě (detailní výkazy nákladů nebudou vyžadovány) a zdůvodnění vzniklých nákladů.
3. Realizační plán a finanční plán projektu, oba detailně rozpracované pro období nadcházejících 18 měsíců.
4. V závěru řešení projektu pak závěrečnou zprávu, porovávající výsledky projektu s jeho cíli. Zpráva musí kromě jiného obsahovat analýzu a hodnocení ekonomického a společenského potenciálu využití výsledků projektu a plán pro využití a šíření vzniklých znalostí.

Rozložení plateb EK. Příspěvek EK bude poukázán účastníkovi vymezenému ve smlouvě. Po podepsání smlouvy EK vyplatí 85 % plánovaného příspěvku pro prvních 18 měsíců. U projektů trvajících méně než tři roky může být výše předběžné platby upravena. Po schválení všech čtyř součástí průběžné zprávy EK bude vyplacena předběžná platba na dalších 18 měsíců. Současně EK vyrovná svůj příspěvek pro předcházející dvanáctiměsíční období.

Změny ve složení konsorcia IP. V případě, že stávající účastník opustí konsorcium, může být nahrazen novým účastníkem, na němž se konsorcium shodne, a to i bez vyhlášení výběrového řízení.

V případě změny realizačního plánu projektu, jejímž důsledkem bude potřeba rozšíření stávajícího konsorcia, bude vyhlášeno výběrové řízení podle obvyklých pravidel. Hodnocení došlých návrhů provede konsorcium s pomocí externích odborníků. Předpokládají se dvě varianty rozšíření konsorcia – na základě výzvy se mohou přihlásit do výběrového řízení buď jednotlivé týmy nebo i celé skupiny týmů, které se budou ucházet o řešení dílčího projektu. EK může vyhlásit výzvy, na základě kterých bude možné získat dodatečné finanční zdroje pro nové aktivity v již probíhajících IP nebo zdroje pro zapojení dalších účastníků.

Monitorování projektu EK a audity. Každému projektu EK přidělí „projektového úředníka“ (Project Officer), jehož úkolem bude v úzké součinnosti s manažerským týmem projektu zajistit kontrolu průběhu projektu. Bude především analyzovat všechny zprávy o průběhu projektu a zúčastňovat se v případě potřeby schůzek konsorcia.

Způsob auditování projektu EK bude specifikovat vzorová smlouva. Kdykoliv v průběhu projektu může být proveden technický audit ověřující soulad průběhu s plánem. Nejméně jednou v průběhu trvání IP bude proveden finanční audit. Technologický audit prováděný v závěru projektu se zaměří především na využití a šíření výsledků projektu.

Duševní vlastnictví a přístupová práva k výsledkům projektu. Pravidla týkající se ochrany šíření a využití znalostí získaných v projektu budou jednodušší a pružnější než v 5.RP. Všichni účastníci projektu mají mít stejná přístupová práva k výsledkům projektu – tj. nebude se rozlišovat role hlavních a pomocných kontrahentů.

Nová znalost, která bude výsledkem projektu, bude vlastnictvím účastníků projektu. Vlastník znalosti využitelné pro průmyslovou nebo komerční aplikaci zajistí v potřebných

případech její adekvátní ochranu. Pokud tak neučiní, může EK zajistit ochranu takové znalosti sama.

Účastníci projektu mohou publikovat informaci o znalosti vzniklé v projektu, pokud neohrozí její ochranu, a mohou též vzniklou znalost využívat a šířit v souladu se svými zájmy a podle pravidel, která si mezi sebou dohodli. Pokud tak neučiní do daného termínu, přejde právo šíření výsledků na EK.

B) Síť excelence (SE) mají propojovat instituce tak, aby se dosáhlo kritické výzkumné kapacity nutné pro to, aby Evropa představovala rozhodující výzkumnou sílu v daném oboru. SE však nebudou žádným uzavřeným klubem, naopak každá SE bude mít poslání „šířit svou excelenci za hranice řešitelského konsorcia“. Základním dokumentem SE bude **program společné aktivity (PSA)**, který bude mít tři složky:

- program společně prováděného výzkumu,
- soubor integračních aktivit (koordinace výzkumu v řešitelském konsorciu, společné využívání výzkumných zařízení, elektronická komunikační síť atd.)
- aktivity zaměřené právě na rozšiřování excelence, tj. zejména výuka výzkumníků z pracovišť, která nejsou členem SE, a aktivity zaměřené na přenos znalostí vně SE.

Kritická kapacita není stanovena, ale u větších SE může být tvořena až několika stovkami výzkumníků. Předpokládá se propojení minimálně tří účastnických pracovišť ze tří zemí.

Trvání SE. Předpokládá se, že SE je dlouhodobým projektem s dobou trvání pět a více let.

Finanční režim. EK přispěje na chod sítě formou „grantu pro integraci“. Nejde jen o příspěvek na překonání bariér organizačních a finančních, ale též lidských a kulturních. Výše grantu pro daného účastníka bude odvozena od jeho příspěvku k PSA. Příspěvek však nemůže překročit hodnotu jedné čtvrtiny kapacity a zdrojů, které v dané instituci připadají na výzkumníky účastníci se na PSA. Celková výše ročního příspěvku je odhadována na této úrovni:

počet výzkumníků (plných úvazků) pro PSA	výše grantu mil € / rok
50 výzkumníků	1 mil.
100 výzkumníků	2 mil.
150 výzkumníků	3 mil.
250 výzkumníků	4 mil.
500 a více	5 mil.

Pětiletý grant pro SE o 200 výzkumníků může tak dosáhnout příspěvku až 17,5 mil. €.

Účastníci získají podporu v ročních příspěvcích, jejichž profil má eliminovat závislost sítě na podpoře EK. Výše příspěvku musí být v souladu s příspěvkem účastníka k PSA v daném roce. Každý účastník bude muset sám předložit výsledek nezávislého auditu o tomto souladu. EK pak nebude požadovat finanční výkazy čerpání nákladů. Jelikož grant není uvažován jako příspěvek k vynaloženým nákladům, EK nebude vyžadovat jeho vyúčtování.

Výzvy k předkládání projektů budou zřejmě vždy dvoustupňové, v prvním stupni půjde o vyjádření zájmu o určité téma. Na základě těchto vyjádření EK vydá už přesně specifikovanou výzvu na SE. Vlastní návrhy budou jednoduché už jen z toho důvodu, že by měly jasně odrážet vývojovou dynamiku SE.

Hodnocení. Stejně jako v případě výzkumných projektů 5.RP půjde i zde o systém „peer review“. Předpokládá se však jeho prohloubení – o hodnocení budou žádáni experti z celého světa, kteří se s projektem seznámí ještě před první schůzkou hodnotícího panelu. Návrh SE bude posuzován podle těchto kritérií:

- excelence a ambice sítě jako celku, zejména úroveň PSA
- schopnost spolupráce a připravenost vytvořit prokazatelně kritickou kapacitu pro dané téma v celosvětovém měřítku,
- rozsah, hloubka a trvání navržené integrace,
- schopnost šířit vědeckou excelenci,
- životaschopnost sítě, její organizační a manažerské zázemí,
- úroveň PSA pro prvních 18 měsíců.

Vývojový charakter SE. SE vypracuje pravidla výzev pro přijímání nových členů. Jejich činnost však musí být pokryta z prostředků původního rozpočtu. Náklady na administraci výzev lze zahrnout do grantu.

Monitorování činnosti SE. Jelikož finanční příspěvky budou mít charakter „platby za výsledek“, vypracuje EK schéma monitorování činnosti. To bude vycházet z ročních zpráv, z průběžné zprávy za první polovinu projektu a ze závěrečné zprávy.

Rízení SE. Jelikož lze očekávat vytvoření silných vazeb mezi účastníky, musí síť též vytvořit efektivní systém řízení, který zajistí návaznost až na úroveň politického rozhodování. Každá SE bude mít svou „řídící radu“, která bude sestávat ze zástupců účastnických organizací a z nezávislých expertů. Rada bude posuzovat průběh procesu integrace, zda skutečně roste excelence sítě a jak síť naplňuje své poslání.

C) Článek 169. Evropská komise hodlá prostřednictvím článku (ze smlouvy o založení EU) stimulovat koordinaci národních výzkumných programů členských států EU. Prostředky budou uvolňovány z rozpočtu přiděleného na „Posilování základů ERA“, viz tab. na str. 1. Otázka, jak budou kandidátské státy zahrnuty do tohoto procesu, zůstává zatím otevřena. Značná obtíž spočívá v tom, že kandidátské státy většinou nemají explicitně formulovanou národní politiku VaV.

D) Stupně excelence. Projekty mají umožnit, aby osvědčené typy projektů z 5.RP bylo možné využít i v 6.RP. Půjde tedy zejména o projekty specifického cílově orientovaného výzkumu. Budou sem spadat i nejrůznější koordinační aktivity (např. doprovodná opatření (accompanying measures), která právě povedou ke kvalifikované formulaci cílově orientovaného výzkumu).

Poznamenejme závěrem, že rozpočet 6.RP počítá s 2 295 mil. € pro programy mobility sdílení výzkumných infrastruktur, viz „Aktivity strukturování ERA“ v tab. 1. Bude posílen a rozšířen systém studijních pobytů Marie-Curie (např. u „návrátových stipendií“). U výzkumných infrastruktur bude hrát roli i jejich regionální význam. Současně bude podpořena elektronická komunikace mezi výzkumnými centry a bude vybudována vysokokapacitní komunikační síť (GÉANT), která má být dostupná všem evropským výzkumníkům, a vysoce výkonné sítě (GRIDs) pro koordinované provádění experimentů a testování.

